

22110201

MONGOLIAN A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
MONGOL A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
MONGOL A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Wednesday 11 May 2011 (morning)
Mercredi 11 mai 2011 (matin)
Miércoles 11 de mayo de 2011 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Доорх хоёр зохиолын **аль нэгийг сонгон тайлбарлаж бич.**

1.

Бас суут Чингис хаан, Хасар эхитэн дүү нараа соён зарлиг болсон нь:

- 5 Онон мөрний эргийг
Ухан чавчиж олом болгохдоо
- Ургийн ургийн тулд
- Орд гэрийнхээ тулд
- Олом болгов за би.
- Хэрлэн мөрний эргийг
- Хэмхэлж гэтэлгэн болгохдоо
- 10 Хэрэгт ургийнхаа тулд
- Гэр тэрэгнийхээ тулд
- Гэтэлгэн болгов за би.

Мөн хойно та дүү нар минь ургаар болж, оршуулсан олмыг минь бүү огтлогтун. Олны үгэнд орж огтлон сэтгэвээс олхун мэт биесээ огтлогтун та. Тэнгэрийн ивгээлээр болсон мөрийг минь бүү мөшгөгтүн. Бус сэтгэлтний үгэнд орж, мөхдүүлэн¹ сэтгэвээс мөн зарлиг засгаар мөхөөгтүн та. Бус болсон ах дүүдээ ичирэг болуузай.

- 15 Богд Чингис хаан Мэнгэтү сэцнийг өгүүл хэмээн зарлиг болбаас Мэнгэтү сэцэн өчсөн нь: Эрт мянган түрүүт ганц сүүлт могой ажгуу. Олон тэргүүн нь зүг зүг татлалдахуйд тэрэгнээ дарагдаж алагджээ. Бас мянган сүүлт ганц түрүүт могой ажгуу. Сүүлүүд нь ганц тэргүүнийхээ хойноос дагаж нэгэн нүхэнд орж
- 20 тэрэгнээ эс дарагджээ. Үүний мэт мянган сүүл чинь болж, хүчин өгөхөө хатуужсугай хэмээн өчөөд:

- Хуримыг эвдэгч хор
- Авыг эвдэгч нур
- Зангыг эвдэгч үнэг
- 25 Зүүдийг эвдэгч муу элээ бий хэмээв.

Богд Чингис хаанд, Отчигин ноён салахдаа бишрэн өчсөн ажгуу. “Хаан ах юугаа даган явж, саадагт сум болж согос эс хоцров за. Хөтөл морь болж, цавчин эс татав за. Шавдас² гэхүйд эвслэлдэв за. Залтас гэхүйд усалдав за. Чонын бүрд бүрдлэхүйд бүрдлэлдэв за. Үнэгний сайн шар шарлахуйд шарлалдав за. Тийн явалцаж түмэн иргэнийг даргалуулав за” хэмээн бишрэн өчсөн ажгуу.

- 30 Богд Чингис хаан, дээр тэнгэрийг бишрэн зарлиг болсон нь: Өөрийн төрөөр итүгээний дээр надаас бус дээр хүчитнийг эс болгов чи. Миний дээр малгай минь буй за хэмээн малгайгаа тайлан авч хоймор тавьж мөргөөд тэр өдөр дарсыг ихэд халууцтал зооглосон ажгуу.

- 35 Суут Чингис хаан, дүү нар, хөвгүүддээ иргэн өгч, улсын тачаал төрийн оньсон товчилж соён зарлиг болсон нь ийн бөлгөө.

Чингис хаанаас Отчигин ноён салж гарсны хойно Тангудтайн Гоо сэцнээс асуусан нь: Хаан ахаасаа салгагдав би. Хан хүний улс засаглах ёсон ямар вэ хэмээн асууваас Гоо сэцэн өгүүлсэн нь: Зөв асуув чи. Хан хүний улс засаглах ёсон нь, наран мэт үл хождуулах, нуур мэт үл голон хатуужих буй хэмээсэн ажгуу. Тэр үгийн тайлбарыг гурван өдөр эс олж, Отчигин ноён өгүүлсэн нь: Гоо ах энэ үгийн чинь тайлбарыг эс олов би. Юун үг бөлгөө хэмээн асууваас Гоо сэцэн өгүүлсэн нь: Хан хүнийг наран мэт бүү хождуул хэмээх минь наран ургаваас сайн ба мууд, амьд ба үхсэнд тэгш халуун гэгээнээ хүргэюү. Хан хүн тэр мэт тэгш сэтгэлт болбаас

45 их улсын дуран яахин хочирху³. Нуур мэт бүү гол хэмээх минь нуурт сайн ба муу бээр усанд орьюу. Сайн муу адгуусан услан ороод буртаглаваас нуур тэд бүгдийг үл голон шингээюү. Хан хүн тэр мэт сэтгэж, сайн муу бээр үг сонсвоос, үнэн худал үгс сонсвоос өргөс хатгах үгэнд үл орон, тэгш болгож сонсвоос их улс яахин эвдрэх хэмээсэн ажгуу. Отчигин ноёнд, Тангудтайн Гоо сэцэн өгүүлсэн нь:

50 Хүйтэн хожуулаар галыг хөндвөөс
Хүрхрэн бүхий галыг сөнөөюү.
Хөвгүүмэрхүй ардыг үйлэнд түшвээс
Хүр улсыг зовоюу.

55 Уст хожуулаар галыг хөндвөөс
Үрхрэн бүхий галыг сөнөөюү.
Өчүүхэн ардыг үйлэнд түшвээс
Улс иргэн барагдмуй за
хэмээн өгүүлсэн ажгуу.

Гүүш Лувсанданзан, *Алтан товч* (1990)

¹ мөхдүүлэн: мөшгөн

² Шавдас: байлдаан

³ хочирху: үгүй болох

2.

- Хүйтэн жавар цоргин балбагч царцуу өвөл
 Хүдэн манан хөшиглөн будрагч сүрлэг хангай
 Цэлгэр цас чаргилдан цайрагч уудам тал
 Мэлгэр өнгө тольдон хөхрөгч гүн огторгуй
- 5 Төрөлх орны баялаг дэлхий сэрүүнээр улираад
 Өсөх насны хөгжилт сургууль шинээр хосолном.
 Хүсэл санааны угаас эрдмийн амтыг шимэхэд
 Хүмүүжих биеийн ариун тархинд нэвтрэн янагшина.
 Алс нутгаас үнэт эрдэнийг эрж ирсэн би
- 10 Залуус багачууд цугларан бүрдсэн танхимын хүрээнээ баясаад
 Төгс соёлын улаан уул алтан үртсээр үерлэж
 Эрс зорьсон миний оюуныг харанхуйн эсрэг хурцална.
 Хүлцэшгүй догдолсон миний зүрхийг гижигтэй түгшүүлэгч
 Марташгүй шингэсэн сурлагын дүнг сонсоод
- 15 Баршгүй хөгжсөн миний сэтгэл урамшин бахдаж
 Баларшгүй тодхон үнэмлэхийг гартаа атгав.
 Урьд аялсан дардан замаар хурдан тэрэг хүнгэнэн
 Далд байсан миний гэрийг хоромхнаа ойртуулна.
 Урьхан салхи урдаас сүнгэнэн нүүрийг илбэхүйеэ
- 20 Нарийхан тоос манаран хоцорч зоригийг хөгжөөнө.
 Баясгалант хаврын зөөлөн улирал нахиагаар наадаад
 Жавхлант сүрэг хангай нутаг ногооноор бүрхэгджээ.
 Үзэсгэлэн төгс чөлөөт өдөр байдалд зохилдоод
 Жаргалан төгс эрхэт орон надад тааламжтайд
- 25 Ирж яваа шувуудын донгодлол сонсоход сонин.
 Харьж яваа миний дуулал аавд хайрлалтай.
 Ургаж байгаа цэцгийн жим зөгийд сайхан
 Уулзаж байгаа миний хацар ижийд амттай.
 Намяаны цогцлол төгс гоёмсог дэлгэр зун
- 30 Туяаны гийгүүлэн агуу урлаг наран дор инээнэ.
 Уулын ойд яруу донгодогч хөхөөн дуун
 Талын уудамд исгэрэгч миний зүрхийг гижигдэнэ.
 Халуухан долгилсон найзат салхи үүлсийг цуглуулж
 Залуухан насны галыг сэвлэх хурыг соёрхуулна.
- 35 Сэрүүн амьсгал цээж дүүрэн зохилдонгуй сэнгэнэж
 Шинэхэн сургасан ардаг үрээ баярлангуй янцгаана.
 Борооноор угаагдсан тунгалаг өдрийн сайханд
 Ариунаар цэнгэсэн миний сэтгэл хөгжилтэй янагшаад
 Нуур шиг бэлчээрлэсэн хоньдын дэргэд тодхон дуулж
- 40 Хуур шиг хүнгэнэгч зөгийн явдлыг сонирхон шинжинэ.
 Өссөн нутагтаа чөлөөт амрагч би
 Сурсан эрдмээ давтаж олонд таниулахуйяа
 Төрсөн эцэг эх айл хөрш бахдан гайхаад
 Дассан нөхдийн жолоо надад хөтлөгдөн соёл тийш хандана.

Г Сэр-Од, Улирал ба би (1938)